

JAAR BERICHT

2019

Pathologie Friesland

Alles voor de diagnose

VOORWOORD

2019 is voor Pathologie Friesland een succesvol jaar geweest. Het langverwachte project 'digitale pathologie' heeft eind 2019 vorm gekregen door de aanschaf van de eerste scanner. Ook heeft de (interne)verbouwing gezorgd voor een opgefrist en efficiënt ingericht gebouw waar we jaren mee vooruit kunnen. Eind 2019 is de keuze gemaakt voor LMS Poema (versie 5) van de firma DTHS als vervanger voor het huidige laboratorium management systeem GLIMS. In 2020 wordt dit geïmplementeerd.

Ook in financieel opzicht was 2019 een goed jaar. Enerzijds heeft dit te maken met groei in de productie en anderzijds door goede bedrijfsvoering met getroffen voorzieningen voor investeringen.

Hierdoor kunnen we investeren in nieuwe ontwikkelingen, zoals digitale pathologie. In 2019 is de coöperatie Samenwerkingsverband Pathologie Noord Nederland opgericht. De coöperatie staat voor borging van kwalitatieve hoogwaardige pathologie zorg in Noord

Nederland. Dit is te bereiken door intensieve samenwerking van Pathologie Friesland met de pathologie afdelingen van het UMCG, Martini Ziekenhuis en Treant.

Naast de PNNN heeft Pathologie Friesland geïnvesteerd in de contacten met de andere onafhankelijke pathologie laboratoria in Nederland. Deze laboratoria zijn verenigd in de PABLO, een branchevereniging die opkomt voor de belangen van zelfstandige pathologie laboratoria.

Onder andere door klantrelatiegesprekken is ook de dienstverlening naar de aanvragers verder versterkt. We denken na over welke inbreng wij kunnen bieden in nieuwe ontwikkelingen op het gebied van oncologie en andere vormen van zorg. Dank vooral ook aan de medewerkers voor de intense betrokkenheid, kennis en het vele werk dat verzet wordt om het eindproduct zo goed en zo snel als mogelijk op te leveren.

Han Morshuis, Raad van Bestuur

JUBILEUM

2019 was voor Pathologie Friesland een bijzonder jaar. In de eerste plaats omdat de organisatie 10 jaar bestond. Tot juli 2009 was Pathologie Friesland onderdeel van het Laboratorium voor de Volksgezondheid. Deze organisatie is hierna opgesplitst in Stichting Pathologie Friesland en Stichting Izore (Centrum Infectieziekten Friesland). Hoewel het sinds 2009 2 aparte organisaties zijn, maken Pathologie Friesland en Izore nog wel gebruik van een aantal gezamenlijke diensten, zoals het transport.

Sinds 1987 is Pathologie Friesland gevestigd in het huidige pand aan de Jelsumerstraat. In 2019

heeft er een grote interne verbouwing plaatsgevonden om met de huidige huisvesting meer toekomstbestendig te zijn. Eind september 2019 is de verbouw gestart. Door de verbouwing zijn de werkplekken op de histologie volledig afgestemd op de workflow. Daarnaast heeft er meer integratie van de laboratoriumafdelingen plaatsgevonden. Wat minder zichtbaar, maar zeer belangrijk voor de toekomstige ontwikkelingen, is het aanbrengen van nieuwe bekabeling voor data (in voorbereiding op digitale pathologie). Met minimale middelen zijn mooie stappen gezet voor een toekomstbestendig pand.

Klanttevredenheidsonderzoek huisartsen

Met enige regelmaat wordt de klanttevredenheid van onze aanvragers met betrekking tot Pathologie Friesland onderzocht. Dit gebeurt op verschillende manieren. Zo vinden er klantrelatiegesprekken met de ziekenhuizen plaats en worden (klanttevredenheids-) onderzoeken gehouden. In 2019 is er onder de huisartsen en doktersassistenten een klanttevredenheidsonderzoek uitgevoerd. De resultaten van dit onderzoek waren over het algemeen erg goed te noemen.

De algemene tevredenheid van huisartsen en doktersassistenten over Pathologie Friesland kreeg een 8,2. Ook de tevredenheid omtrent samenwerking, deskundigheid, klantgerichtheid, inhoudelijke kwaliteit van de verslagen en de leesbaarheid van de verslagen scoorden een dikke 8. Hier zijn we heel trots op! Dit is voor ons een mooie bevestiging om op de ingeslagen weg voort te gaan.

Thema jaarplan Pathologie Friesland 2019: zicht op de toekomst

Vertrekpunt voor het jaarplan 2019 zijn de keuzes die door Pathologie Friesland zijn gemaakt in het strategisch beleidsplan. Duidelijk is dat de zorg, zowel de ziekenhuiswereld als huisartsen, nog steeds sterk in beweging zijn en zullen blijven. Datzelfde geldt ook voor het vakgebied van de klinische pathologie. Het strategisch beleidsplan biedt een richtinggevend kader voor de vormgeving van de organisatie en de dienstverlening van Pathologie Friesland voor de aankomende jaren. Het doel van dit plan is om de positie die Pathologie Friesland heeft

op het gebied van de PA diagnostiek binnen de (ziekenhuis-)zorg in Friesland verder uit te bouwen.

Het motto voor het jaarplan 2019 was “zicht op de toekomst”. Met het realiseren van het jaarplan heeft Pathologie Friesland een stevig fundament gelegd om ook in de toekomst een hoge kwaliteit van diagnostiek te kunnen blijven leveren. Wij zijn ons er zeer van bewust dat wij onze plannen alleen kunnen realiseren door samen te koersen met de ziekenhuizen, huisartsen, collega(pathologie-) afdelingen en zorgverzekeraars.

ISO 15189

De Raad voor Accreditatie (RvA) heeft in 2019 aan Pathologie Friesland de ISO 15189-accreditatie voor medische laboratoria toegekend. Dit betekent dat Pathologie Friesland voldoet aan de internationale ISO-norm die aangeeft dat de laboratoriumdiagnostiek van goede kwaliteit is, professioneel wordt uitgevoerd en aantoonbaar gericht is op verbetering. ISO 15189 is een internationale standaard voor de accreditatie van medische laboratoria.

Naast de ISO 15189-accreditatie is Pathologie Friesland gevisiteerd door de Landelijke Visitatie Commissie van de NVVP in het kader van de kwaliteitsvisitaties van de wetenschappelijke verenigingen. Ook is Pathologie Friesland geauditeerd ten behoeve van het Bevolkingsonderzoek op darmkanker en wordt er voldaan aan alle auditeisen zoals gesteld in het protocol voor de toelating en auditing van pathologielaboratoria. Tevens is de vakgroep in verband met de erkenning als opleidingsinstituut voor AIOS pathologie gevisiteerd door de opleidingsvisitatie commissie.

ROSE (Rapid On Site Evaluation)

Enkele jaren geleden is er op de afdeling radiologie van ziekenhuizen Tjongerschans in Heerenveen en het MCL in Leeuwarden gestart met het assisteren bij echogeleide schildklierpuncties.

Tijdens deze punctie wordt door een cytologisch analist onderzocht of het gepuncteerde materiaal voldoende celmateriaal bevat voor diagnostisch onderzoek.

Het onderzochte celmateriaal wordt ter plekke verwerkt, gekleurd en beoordeeld volgens protocol. Hierdoor wordt de kans op een diagnostische uitslag van het PA onderzoek vergroot. Hiermee samenhangend neemt het aantal patiënten dat terug moet komen voor ditzelfde onderzoek juist af. Een kwaliteitsverbetering voor het stellen van de diagnose en minder belastend voor de patiënt. Inmiddels wordt deze ROSE-techniek ingezet op de radiologie in ziekenhuis Nij Smellinghe

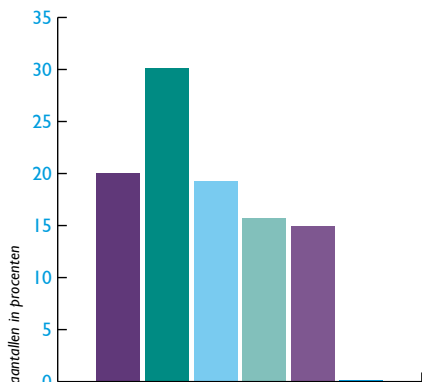

in Drachten, waar hoofd-hals puncties worden verricht. Hier wordt geassisteerd bij schildklier-, speekselklier- en lymfklierpuncties. Daarnaast wordt er al een aantal jaar geassisteerd op de afdeling MDL van Nij Smellinghe bij endo-echo puncties van o.a. maag en pancreas. In 2019 is ook in het MCL gestart met een pilot voor zowel MDL en long endo-echo puncties.

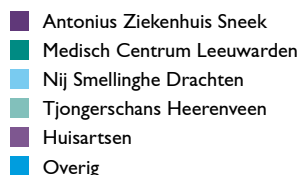
Een mooie vorm van samenwerking, waarbij de cytologisch analisten van Pathologie Friesland en de collega's van verschillende disciplines in de ziekenhuizen samen de ROSE-techniek uitvoeren.

ONDERZOEK AANTALLEN

Overzicht van het aantal inzendingen voor histologisch onderzoek verdeeld over de ziekenhuizen, huisartsen en overige instellingen

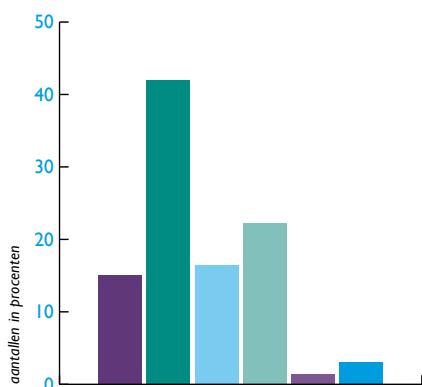

Totaal aantal onderzoeken histologie: 56.449

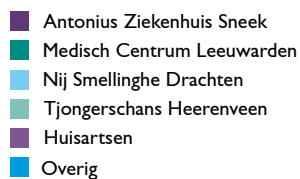

Ten opzichte van 2018 is het aantal histologie inzendingen met 3,3% toegenomen.

Overzicht van het aantal inzendingen voor speciële cytologie verdeeld over de ziekenhuizen, huisartsen en overige instellingen

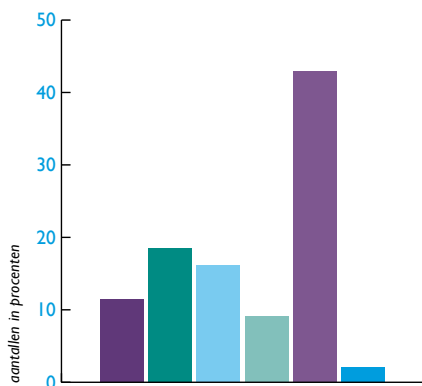

Totaal aantal onderzoeken speciële cytologie: 6.541

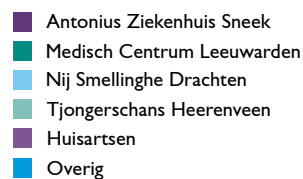

Ten opzichte van 2018 is het aantal cytologie inzendingen met 1,3% toegenomen.

Overzicht van het aantal inzendingen voor cervixcytologie op medische indicatie verdeeld over de ziekenhuizen, huisartsen en overige instellingen

Totaal aantal onderzoeken cervixcytologie op medische indicatie: 8.700

Ten opzichte van 2018 is het aantal cervixcytologie inzendingen (MI) met 0,1% afgenomen.

MOLECULAIRE DIAGNOSTISCHE BEPALINGEN IN 2017 - 2019

In eigen beheer	Totaal 2017	Totaal 2018	Totaal 2019
Eber	52	81	61
FISH Her2Neu borstkanker	147	227	259
CMYC FISH-analyse	33	51	64
BCL2 FISH-analyse	11	17	25
BCL6 FISH-analyse	5	9	14
Ig Clonaliteitsanalyse	-	16	24

Uitbesteed UMCG			
hr-HPV cervixcytologie	3291	2939	3247
Mutatieanalyse longkanker	167	210	239
Mutatieanalyse colorectaalcarcinoom	84	92	58
Mutatieanalyse melanoom	30	45	19

Uitbesteed Agendia			
Mammaprint	52	30	27

In het schema staat het aantal moleculaire diagnostische bepalingen per jaar.

Toverwoord ‘targeted therapie’

‘Targeted therapie’ is een van de toverwoorden van de afgelopen tijd. ‘Targeted therapie’ betekent letterlijk ‘doelgerichte therapie’. Met ‘targeted therapie’ wordt bedoeld dat de behandeling specifiek wordt gericht op bepaalde eigenschappen van de tumor. Dit zijn bijvoorbeeld bepaalde afwijkingen in de genen van de tumor, bepaalde eiwitten in de tumor of het weefsel rondom de tumor.

De pathologie speelt een cruciale rol in het bepalen van deze eigenschappen. Indien een specifieke afwijking aanwezig is, dan is hiervoor een specifieke behandeling effectief. Maar indien die specifieke afwijking niet aanwezig is, dan is de specifieke behandeling niet effectief en kan soms zelfs de prognose verslechteren als wel met deze behandeling wordt gestart. Daarnaast zijn er ook specifieke afwijkingen die, als ze juist aanwezig zijn, ervoor zorgen dat de therapie niet effectief is. Derhalve is voor het behandeladvies aan de patiënt belangrijk dat

dergelijke tumoreigenschappen in kaart worden gebracht.

Er worden steeds nieuwe eigenschappen van tumorcellen ontdekt, waartegen een ‘targeted therapie’ beschikbaar komt. Pathologie Friesland volgt hierin de landelijke bewegingen en probeert zo goed mogelijk in te spelen op nieuwe ontwikkelingen. Samenwerking met de ziekenhuizen is hierbij belangrijk, zodat goed kan worden aangesloten bij de nieuwe behandelingen die in de Friese ziekenhuizen beschikbaar komen.

Pathologie Friesland heeft een relatief klein moleculair laboratorium waar met name bepalingen met een relatief hoge doorloopsnelheid kunnen worden bepaald. Doordat Pathologie Friesland een intensieve samenwerking heeft met het UMCG worden innovatie en complexe diagnostiek gewaarborgd.